

پیش‌بینی اعتیاد به تلفن همراه بر اساس سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی

زهرا عباسپور آذر^۱، حامد شیخ زین الدین^۲

^۱ دکترای روانشناسی سلامت، استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال.

^۲ کارشناس ارشد مدیریت اجرایی، دانشگاه پیام نور، واحد بابل.

نام نویسنده مسئول:

زهرا عباسپور آذر

چکیده

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی اعتیاد به تلفن همراه بر اساس سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی است. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه ناحیه یک شهر کرج در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ به تعداد ۳۱۹۸ نفر را تشکیل دادند که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۴۳ دانش‌آموز به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش از نوع خوشه‌ای چندمرحله‌ای بوده است. جهت گردآوری داده‌ها سه مقیاس روا و پایا شامل پرسشنامه پرسشنامه اعتیاد به گوشی همراه سواری (۱۳۹۳)، پرسشنامه سبک‌های هویت برزونسکی و همکاران (۲۰۱۳) و هوش فرهنگی انگ و همکاران (۲۰۰۷) مورد استفاده قرار گرفت. تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه انجام شد. یافته‌ها نشان داد که بین سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و هوش فرهنگی با اعتیاد به تلفن همراه رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. بین سبک هویت اجتنابی-سردرگم با اعتیاد به تلفن همراه رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه حاکی از آن است که سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی نقش معناداری در تبیین واریانس اعتیاد به تلفن همراه دانش‌آموزان دارند. استفاده زیاد از تلفن همراه دارای تأثیرات منفی بر خواب، سلامت روانی و عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌باشد. بنابراین، هدایت دانش‌آموزان به استفاده هدفمند، کارآمد و ایمن از تلفن همراه و بالا بردن دانش آنها در زمینه تأثیرات منفی مستقیم و غیرمستقیم استفاده زیاد از تلفن همراه دارای اهمیت است.

واژگان کلیدی: اعتیاد به تلفن همراه؛ سبک‌های هویتی؛ هوش فرهنگی؛ دانش‌آموزان.

مقدمه

فناوری‌های جدید از جمله تلفن همراه در دو دهه اخیر تأثیرات زیادی در زندگی ما داشته‌اند و تا حد زیادی سبک زندگی افراد به ویژه دانش‌آموزان را تغییر داده‌اند. تلفن همراه تقریباً در همه جا راه یافته است. تلفن همراه از پدیده‌های نوظهور عصر الکترونیک و دنیای دیجیتال است که خصوصاً در دهه اخیر به شدت جای خود را در بین افراد خانواده به ویژه جوانان در سطح جهان باز کرده است (منطقی، ۱۳۸۶؛ به نقل از منشئی، قاسمی مطلق، گواهی و مرتضوی کیاسرسری، ۱۳۹۴) [۱]. امروزه در بسیاری از جوامع استفاده از تلفن همراه به صورت یک اعتیاد در آمده است (تان^۱، ۲۰۰۶) [۲]. کاربرانی که بیش از اندازه از تلفن همراه استفاده می‌کنند به اصطلاح دچار «سندرم وابستگی»^۲ شده‌اند و می‌توان این سندرم را به عنوان یک مشکل رفتاری در نظر گرفت (دی-سولا، تالدو، روبیو و دی فونسکا^۳، ۲۰۱۷) [۳].

اعتیاد به تلفن همراه موجب آسیب‌های روانی و اجتماعی زیادی در بین افرادی که بیش از اندازه از آن استفاده می‌کنند می‌شود. در این میان دانش‌آموزان از جمله گروه‌های آسیب‌پذیری هستند که با استفاده بیش از اندازه از تلفن همراه در معرض تهدید هستند (ایکسو^۴، ۲۰۱۷) [۴]. تلفن‌های همراه بخشی جدایی ناپذیر از زندگی دانش‌آموزان شده‌اند و به عنوان یک مسئله اجتماعی در میان بسیاری از جوامع به شمار می‌رود، به طوری که دانش‌آموزان با اعتیاد به تلفن همراه دچار کیفیت خواب ضعیف و طول عمر کوتاه می‌شوند و اعتماد به نفس آن در زندگی روزمره‌شان کاهش پیدا می‌کند (لی، جانگ، جو، کیم، لی و پارک^۵، ۲۰۱۷) [۵]. افزون بر آنچه گفته شد و شیوع و رواج گسترده استفاده از تلفن همراه شناخت برخی از عوامل موثر بر آن می‌تواند به ما کمک کند تا به درک بهتری از این پدیده برسیم. در میان دانش‌آموزان شبکه اجتماعی واتساپ محبوبترین برنامه برای برقراری رابطه با دوستان واقعی خود می‌گردند. همچنین دانش‌آموزان در طول تعطیلات آخر هفته بیش از روزهای دیگر صرف استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌کنند (اوگاجی، اوکویوهو، وانجیکو، اوسپرو و اوگوتو، ۲۰۱۷) [۶]. از آنجایی که در قرن بیستم از اعتیاد به تلفن همراه به عنوان یک اختلال وسواسی و اعتیاد گونه یاد شده است، استفاده مفرط از آن می‌تواند زمینه اعتیاد به آن را فراهم کند (سواری، ۱۳۹۳) [۷]. تلفن همراه با ارائه خدمات چندرسانه‌ای به مثابه عصره‌ای فناوری‌های ارتباطی جهان مطرح و از فراگیری بسیار زیادی برخوردار گردیده است. در این ارتباط، پدیده اعتیاد به تلفن همراه با توجه به ویژگی‌های فراگیری، چند رسانه‌ای، قابلیت‌های متعدد و جذابیت آن به عنوان شایع‌ترین پیامد تلفن همراه مورد توجه اندیشمندان و محققین قرار گرفته است (نیازی، قندی و سامانی نژاد، ۱۳۹۱) [۸].

اعتیاد به تلفن همراه^۶ یکی از شایع‌ترین انواع اعتیادات غیر دارویی به شمار می‌رود به طوری که گاهی اوقات استفاده مفرط و وابستگی بیش از حد به آن بدون آگاهی صورت می‌گیرد. اعتیاد به تلفن همراه به استفاده مفرط، به هم خوردن فعالیت‌های تحصیلی و شغلی، شخصی و احساس نیاز به مکالمه تلفنی یا ارسال پیام کوتاه اشاره دارد (سواری، ۱۳۹۳). افزایش توجه به تلفن همراه به علل استفاده از آن برای دسترسی به شبکه‌های اجتماعی و مجازی موجب اعتیاد به آن شده است و به عنوان یک مشکل از آن یاد می‌شود (جیانگ و ژائو^۷، ۲۰۱۷) [۹]. از جمله عواملی که احتمال می‌رود می‌توانند نقش مهم و موثری بر پیش‌بینی اعتیاد به تلفن همراه داشته باشند سبک‌های هویتی^۸ و هوش فرهنگی^۹ باشند.

برزونسکی^{۱۰} الگویی را مطرح کرده است که به تفاوت فرایندهای شناختی/اجتماعی جوانان در ساخت، نگهداری و انطباق هویت خودشان تاکید دارد. این الگوی شناختی/اجتماعی سبک هویت، شامل سبک‌های هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی است و به تفاوت برجسته در درگیری یا اجتناب افراد نسبت به تکالیف مختلف، مانند تصمیم‌گیری، حل مسئله شخصی و موضوعات هویت اشاره می‌کند (برزونسکی، نورمی، کینی و تامی^{۱۱}، ۲۰۰۴) [۱۰]. در پژوهش‌های در داخل و خارج کشور پژوهشی که به نقش سبک‌های هویتی نوجوانان دانش‌آموز بر اعتیاد به تلفن همراه داشته باشد یافت نشد، لذا در این پژوهش به عنوان یک پژوهشی که بتواند نقش سبک‌های هویتی را بر اعتیاد به تلفن همراه دانش‌آموزان نشان دهد می‌تواند اهمیت داشته باشد.

1. Tan

2. dependence syndrome

3. De-Sola, Talledo, Rubio & de Fonseca

4. Xu

5. Lee, Jang, Ju, Kim, Lee & Park

6. mobile phone addiction

7. Jiang & Zhao

8. identity styles

9. cultural intelligence

10. Berzonsky

11. Nurmi, Kinney & Tammi

از طرفی هوش فرهنگی می‌تواند بر میزان استفاده و وابستگی به تلفن همراه تاثیر بگذارد. هوش فرهنگی به افراد اجازه می‌دهد تا تشخیص دهند دیگران چگونه فکر می‌کنند و چگونه به الگوهای رفتاری پاسخ می‌دهند، در نتیجه موانع ارتباطی بین فرهنگی راکاهش داده و به افراد قدرت مدیریت تنوع فرهنگی می‌دهد. نظریه هوش فرهنگی انگ و دینه چهار بعد برای هوش فرهنگی ارائه داده است که شامل هوش فرهنگی شناختی یا دانش^۱، هوش فرهنگی فراشناختی یا راهبرد^۲، هوش فرهنگی انگیزشی^۳ و هوش فرهنگی عملیاتی/رفتاری^۴ است (انگ و دینه^۵، ۲۰۰۷). [11]. هوش فرهنگی شناختی به دانش نسبت به هنجارها، عملکردها، رسوم و قواعد یک محیط متفاوت فرهنگی است که از طریق آموزش و تجارب فردی کسب می‌شود که همان درک کلی تفاوت فرهنگ‌هاست (ون داین، انگ و لیورمور^۶، ۲۰۰۹). [12]. هوش فرهنگی فراشناختی یا راهبرد به مشاهده دقیق، اما کند و تدریجی آن چه که در مغز ما و سایرین جریان دارد و به این معنی که چگونه می‌توان تجارب متنوع را حس و درک کرد؟ و چگونه می‌توان بر پایه تفاوت‌های فرهنگی برنامه ریزی موثر داشت (احمدی، صفرزاده، حضوری و دهنوی، ۱۳۹۲). [13].

همچنین هوش فرهنگی انگیزشی به توانایی تمرکز، هدایت و صرف انرژی برای یادگیری و رفتار در موقعیت‌های متفاوت فرهنگی، که نشان از علاقه، باور، حرکت به سمت سازگاری بین فرهنگی، توانایی فرد برای درگیر شدن و ثابت قدم ماندن در چالش‌های بین فرهنگی دارد (ون داین، انگ و لیورمور، ۲۰۰۹). [14]. هوش فرهنگی عملیاتی یا رفتاری یعنی قابلیت رفتارهای کلامی و غیرکلامی مؤثر در تعامل‌های فرهنگی. این بعد یعنی هوش فرهنگی رفتاری، بعد عملی هوش فرهنگی است که به توانایی فرد برای عملکرد مؤثر در موقعیت‌های بین فرهنگی بر می‌گردد. عامل رفتاری هوش فرهنگی، یعنی رفتار سازگار با فرهنگ‌های متفاوت (احمدی، صفرزاده، حضوری و دهنوی، ۱۳۹۲). هوش فرهنگی بر سازگاری افراد در موقعیت‌های مختلف تاثیر دارد. این موقعیت‌ها می‌تواند واقعی و مجازی باشد. سازگاری افراد در فضای مجازی و استفاده از تلفن همراه بر این اساس احتمال دارد از هوش فرهنگی دانش‌آموزان تاثیر بپذیرد. لذا بر اساس آنچه گفته و اهمیت بررسی اعتیاد به تلفن همراه و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری آن این سوال مطرح می‌شود که آیا اعتیاد به تلفن همراه بر اساس سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی قابل پیش‌بینی است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. پژوهش حاضر توصیفی است. پژوهش حاضر توصیفی است. جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه ناحیه یک شهر کرج در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ به تعداد ۳۱۹۸ نفر بودند. حجم نمونه بر اساس جامعه آماری یاد شده و بر اساس فرمول کوکران ۳۴۳ نفر انتخاب شد. برای تعمیم‌پذیری نتایج تعداد نمونه ۳۵۰ نفر با استفاده روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. به این صورت که از بین مدارس شهید سلطانی، شهید شیرودی، شهید نعمتی‌ها، شهید قریشیها، دهخدا، امامت، صیاد شیرازی، راهیان کربلا ناحیه یک ابتدا ۵ مدرسه (از هر مدرسه ۷۰ نفر) و سپس از هر مدرسه ۲ کلاس (هر کلاس ۳۵ نفر) دانش‌آموزان به سوالات پرسشنامه‌ها پاسخ دادند.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه اعتیاد به تلفن همراه

پرسشنامه اعتیاد به گوشی همراه توسط سواری (۱۳۹۳) در ایران ساخته شده است. ابتدا به کمک ۱۵ سوال و پس از اراده آنها به برخی اساتید متخصص در مسائل روانشناختی دو سوال از آنها حذف و پرسشنامه مقدماتی از ۱۳ سوال تشکیل شد. سپس به منظور استخراج عوامل اعتیاد به تلفن همراه از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. تحلیل نشان داد که پس از بیست و پنج بار چرخش آزمایشی روی داده‌ها، ۱۳ سوال و سه عامل خلاقیت زدایی (سوالات ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷)، میل گرایی (سوالات ۸، ۹، ۱۰) و احساس تنهایی (سوالات ۱۱، ۱۲، ۱۳) به دست آمد. سوالات پرسشنامه به صورت مقیاس ۵ درجه‌ای از هرگز (۱) تا اکثر اوقات (۵) نمره‌گذاری می‌شود. پایایی کل پرسشنامه ۰/۸۷، خلاقیت زدایی ۰/۷۸، میل گرایی ۰/۷۶ و احساس تنهایی ۰/۸۴ به دست آمد. روایی پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی تاییدی صورت گرفت که مورد تایید قرار گرفت (سواری، ۱۳۹۳).

1. cognitive cultural intelligence/knowledge

2. meta cognitive cultural intelligence

3. motivational cultural intelligence/drive

4. behavioral cultural intelligence

5. Ang & Dyne

6. Van Dyne, Ang & Livermore

پرسشنامه سبک‌های هویتی

پرسشنامه سبک‌های هویت توسط برزونسکی، سوننس، لویکس، اسمیتز، پاپینی و گوسنس^۱ (۲۰۱۳) [15] ساخته شده است. این پرسشنامه برای نخستین بار توسط برزونسکی ساخته شد و سپس دوبار توسط خود وی مورد تجدید نظر قرار گرفت این پرسشنامه ۴۰ گویه دارد که چهار خرده مقیاس «هویت اطلاعاتی»^۲، «هویت هنجاری»^۳، «هویت سردرگم یا اجتنابی»^۴ و «تعهد هویت»^۵ می‌باشد. با بررسی روایی همگرا مشاهده شده است که نمرات خام هر دو مقیاس بسیار شبیه به هم هستند؛ ضریب همبستگی این دو برگه نیز بالا و معنی دار بود (امانی و مجدوبی، ۱۳۹۰). آنها ضمن اجرای پرسشنامه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۳، ۰/۶۷ و ۰/۶۹ را به ترتیب برای سبک‌های هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی گزارش کرده‌اند (وایت^۶ و همکاران، ۱۹۹۸؛ به نقل از پور ابراهیم، حیدری و خوش‌کنش، ۱۳۹۰). جهت بررسی همسانی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ ضریب ۰/۷۸ به دست آمده است (منصوری، کیمیایی، مشهدی و منصوری، ۱۳۹۵).

پرسشنامه هوش فرهنگی

پرسشنامه ۲۰ سوالی هوش فرهنگی به وسیله انگ، ونداین، کوه، نگ، تمپلر، تای و چاندرسکر^۷ (۲۰۰۷) [16] تهیه شده است. این پرسشنامه چهار مولفه هوش فرهنگی شامل «فراشناختی»، «شناختی»^۸، «انگیزشی»^۹ و «رفتاری»^{۱۰} را اندازه گیری می‌کند. ضرایب پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ توسط سازندگان آن برای چهار مولفه هوش فرهنگی شناختی ۰/۸۴، فراشناختی ۰/۷۶، انگیزشی ۰/۷۶ و هوش فرهنگی رفتاری ۰/۸۳ گزارش شده است (انگ، دینه، کوح و نگ، ۲۰۰۴) [17]. روایی محتوایی پرسشنامه توسط نظر متخصصان و صاحب نظران مورد تایید شده است و همچنین پایایی کرونباخ پرسشنامه هوش فرهنگی ۰/۸۵ گزارش شده است (قدم پور، مهرداد و جعفری، ۱۳۹۰) [18].

یافته‌های جمعیت شناختی

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی وضعیت سنی و معدل تحصیلی دانش‌آموزان

متغیر جمعیت شناختی	تعداد	میانگین	انحراف معیار
سن	۳۴۳	۱۴/۵۰	۰/۷۴۵
معدل	۳۴۳	۱۶/۶۶	۱/۶۷۴

نتیجه جدول ۱- نشان می‌دهد میانگین سنی دانش‌آموزان ۱۴/۵۰ و میانگین معدل آنها ۱۶/۶۶ بوده است.

یافته‌های توصیفی

جدول ۲- تعداد، حداقل، حداکثر، میانگین، انحراف معیار و آلفای کرونباخ در متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تعداد	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	آلفای کرونباخ
خلاقیت زدایی	۳۵۰	۱۰	۳۴	۱۹/۱۳	۸/۳۹۹	۰/۷۹
میل گرایی	۳۵۰	۷	۱۵	۱۱/۰۴	۲/۳۶۳	۰/۸۱
احساس تنهایی	۳۵۰	۶	۱۵	۱۰/۶۷	۲/۷۰۷	۰/۷۳
نمره کل اعتیاد به تلفن همراه	۳۵۰	۲۳	۶۲	۴۰/۸۳	۱۲/۵۴۶	۰/۹۱

1. Berzonsky, Soenens, Luyckx, Smits, Papini & Goossens

2. information-oriented

3. normative

4. diffuse-avoidant identity styles

5. commitment

6. Whit

7. Ang, Van Dyne, Koh, Ng, Templer, Tay & Chandrasekar

8. cognitive

9. motivational

10. behavioral

۰/۸۰	۱۲/۹۱۸	۳۰/۳۷	۵۴	۱۲	۳۵۰	هویت اطلاعاتی
۰/۶۹	۱۰/۴۶۸	۲۹/۱۵	۴۴	۱۲	۳۵۰	هویت هنجاری
۰/۸۲	۱۳/۲۹۶	۲۲/۶۱	۴۸	۱۰	۳۵۰	هویت سردرگم-اجتنابی
۰/۸۶	۱۰/۶۲۴	۲۹/۳۵	۴۹	۱۳	۳۵۰	تعهد
۰/۷۸	۴/۹۸۶	۱۱/۵۹	۲۰	۴	۳۵۰	هوش فرهنگی فراشناختی
۰/۸۰	۴/۳۳۳	۱۲/۱۸	۲۱	۵	۳۵۰	هوش فرهنگی شناختی
۰/۷۴	۳/۵۹۲	۹/۶۳	۱۶	۴	۳۵۰	هوش فرهنگی انگیزشی
۰/۷۷	۴/۱۰۸	۱۱/۳۰	۱۹	۵	۳۵۰	هوش فرهنگی رفتاری
۰/۹۰	۱۵/۴۵۵	۴۴/۶۹	۶۹	۱۹	۳۵۰	نمره کل هوش فرهنگی

جدول ۲- تعداد، حداقل، حداکثر، میانگین، انحراف معیار و آلفای کرونباخ در متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. تعداد آزمودنی‌ها ۳۵۰ نفر بودند.

پیش فرض‌های پژوهش مفروضه نرمال بودن توزیع نمرات

جدول ۳- نتیجه آزمون کلموگراف اسمیرنوف برای نرمال بودن توزیع نمرات

سطح معناداری	KS	متغیرهای پژوهش
۰/۱۸۰	۱/۸۰۴	خلاقیت زدایی
۰/۱۵۲	۲/۰۵۹	میل گرایی
۰/۲۸۴	۰/۷۷۲	احساس تنهایی
۰/۲۲۴	۰/۸۹۵	نمره کل اعتیاد به تلفن همراه
۰/۴۵۴	۰/۳۴۷	هویت اطلاعاتی
۰/۲۳۱	۰/۸۷۷	هویت هنجاری
۰/۶۱۳	۰/۲۵۹	هویت سردرگم-اجتنابی
۰/۶۰۸	۰/۲۶۴	تعهد
۰/۱۴۲	۲/۰۵۱	هوش فرهنگی فراشناختی
۰/۱۸۴	۰/۶۷۲	هوش فرهنگی شناختی
۰/۲۱۰	۰/۷۹۵	هوش فرهنگی انگیزشی
۰/۳۵۴	۰/۷۸۸	هوش فرهنگی رفتاری
۰/۱۳۱	۰/۱۵۹	نمره کل هوش فرهنگی

نتایج جدول ۳- آزمون کلموگراف اسمیرنوف تک نمونه‌ای را نشان می‌دهد که همان گونه که مشاهده می‌شود توزیع نمرات متغیرهای پژوهش با ۹۵ درصد اطمینان طبیعی است.

جدول ۴- نتیجه آزمون چولگی و کشیدگی برای نرمال بودن توزیع نمرات

متغیرهای پژوهش	کجی	خطای استاندارد کجی	کشیدگی	خطای استاندارد کشیدگی
خلاقیت زدایی	۰/۸۰۱	۰/۱۳۰	-۱/۱۶۸	۰/۲۵۹
میل گرایی	-۰/۰۳۵	۰/۱۳۰	-۱/۲۴۶	۰/۲۵۹
احساس تنهایی	-۰/۲۳۱	۰/۱۳۰	-۱/۲۶۶	۰/۲۵۹
نمره کل اعتیاد به تلفن همراه	۰/۵۲۸	۰/۱۳۰	-۱/۲۱۸	۰/۲۵۹
هویت اطلاعاتی	۰/۳۴۳	۰/۱۳۰	-۱/۰۲۳	۰/۲۵۹
هویت هنجاری	-۰/۱۱۸	۰/۱۳۰	-۱/۴۷۲	۰/۲۵۹
هویت سردرگم-اجتنابی	۰/۹۰۱	۰/۱۳۰	۰/۷۸۹	۰/۲۵۹
تعهد	۰/۰۹۴	۰/۱۳۰	-۱/۱۷۹	۰/۲۵۹
هوش فرهنگی فراشناختی	۰/۳۳۲	۰/۱۳۰	-۱/۲۴۴	۰/۲۵۹
هوش فرهنگی شناختی	۰/۴۶۸	۰/۱۳۰	-۰/۷۴۴	۰/۲۵۹
هوش فرهنگی انگیزشی	۰/۲۲۰	۰/۱۳۰	-۱/۰۵۹	۰/۲۵۹
هوش فرهنگی رفتاری	۰/۴۴۵	۰/۱۳۰	-۱/۰۲۵	۰/۲۵۹
نمره کل هوش فرهنگی	۰/۰۵۹	۰/۱۳۰	-۱/۲۹۳	۰/۲۵۹

جدول ۴- نتیجه آزمون چولگی و کشیدگی برای نرمال بودن توزیع نمرات را نشان می‌دهد که جدول فوق نشان می‌دهد که شاخص‌های مربوط به چولگی و کشیدگی هیچ‌یک از مؤلفه‌های پژوهش حاضر خارج از محدوده ± 2 نیست. براین اساس می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که توزیع داده‌های مربوط به آن‌ها نرمال است.

مفروضه تأیید استقلال مشاهدات

یکی از مفروضه‌های اساسی تحلیل رگرسیون چندگانه استقلال متغیرهای مستقل و یا به عبارت دیگر عدم ارتباط نمره‌های خطای متغیرهای مستقل با یکدیگر است، که این مفروضه توسط آزمون دوربین واتسون بررسی می‌شود؛ به عبارت دیگر، اگر همبستگی متغیرهای مستقل با یکدیگر زیاد باشد، کاربرد رگرسیون چندگانه زیر سؤال است. آزمون دوربین واتسون که نتیجه‌ی آن در جدول ۵- آمده است این مفروضه را آزمون می‌کند.

جدول ۵- نتایج آزمون دوربین واتسون برای استقلال مشاهدات

مدل‌های پژوهش	دوربین واتسون (خودهمبستگی)
اعتیاد به تلفن همراه بر اساس ابعاد سبک‌های هویتی	۱/۹۴۳
اعتیاد به تلفن همراه بر اساس ابعاد هوش فرهنگی	۱/۷۲۳
اعتیاد به تلفن همراه بر اساس نمره کل هوش فرهنگی	۱/۸۷۱

بر اساس جدول ۵- می‌توان گفت که گر مقدار آماره‌ی این آزمون بین $1/5$ الی $2/5$ قرار دارد، می‌توان استقلال مشاهدات را پذیرفت و تحلیل را دنبال کرد. از آنجایی که آماره‌های دوربین واتسون بین $1/5$ الی $2/5$ است که نشان دهنده‌ی استقلال خطاهای متغیرهای پژوهش است.

مفروضه هم خطی بودن

جدول ۶- ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	ضریب تحمل (Tolerance)	تورم واریانس (VIF)
هویت اطلاعاتی	۰/۰۳۸	۲/۵۴۲
هویت هنجاری	۰/۰۳۵	۲/۹۴۸
هویت سردرگم-اجتنابی	۰/۴۴۶	۲/۲۴۴

۲/۶۹۲	۰/۳۷۲	تعهد
۱/۶۵۵	۰/۰۵۴	هوش فرهنگی فراشناختی
۱/۴۹۱	۰/۰۶۱	هوش فرهنگی شناختی
۲/۷۳۵	۰/۳۶۶	هوش فرهنگی انگیزشی
۲/۳۴۵	۰/۴۲۶	هوش فرهنگی رفتاری

به منظور بررسی مفروضه هم خطی بودن عامل تورم واریانس^۱ (VIF) و ضریب تحمل^۲ مورد بررسی قرار گرفت. جدول ۶- ضریب تحمل و تورم واریانس (VIF) متغیرهای پژوهش را نشان می دهد. نتایج جدول نشان می دهد که مسئله هم خطی بودن نیز در متغیرهای تحقیق حاضر رخ نداده است. اگر ارزش عامل تورم واریانس (VIF) بالاتر از ۱۰ و ارزش ضریب تحمل کوچک تر از ۰/۱ باشد نشان دهنده هم خطی بودن است).

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی: سبک های هویتی و هوش فرهنگی، اعتیاد به تلفن همراه را پیش بینی می کنند.

جدول ۷- گزارش رگرسیون «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس سبک های هویتی و هوش فرهنگی

متغیر	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		معنی داری
	B	انحراف معیار	ضریب بتا (β)	t	
ثابت (Constant)	۷۰/۰۷۹	۱/۸۴۶	-	۳۷/۹۷۱	۰/۰۰۱
هویت اطلاعاتی	-۰/۸۸۲	۰/۱۰۶	-۰/۸۰۹	-۶/۲۹۷	۰/۰۰۱
هویت هنجاری	-۱/۲۷۴	۰/۱۳۴	-۰/۱۶۳	-۲/۵۳۸	۰/۰۰۱
هویت سردرگم-اجتنابی	۰/۲۶۴	۰/۰۲۴	۰/۲۸۰	۱۰/۹۳۱	۰/۰۰۱
تعهد	-۰/۳۱۰	۰/۰۵۳	-۰/۲۶۲	-۵/۷۹۶	۰/۰۰۱
هوش فرهنگی فراشناختی	-۰/۸۷۱	۰/۲۱۶	-۰/۳۴۶	-۴/۰۳۰	۰/۰۰۱
هوش فرهنگی شناختی	-۰/۷۷۳	۰/۲۲۵	-۰/۲۶۷	-۳/۴۳۹	۰/۰۰۱
هوش فرهنگی انگیزشی	-۰/۰۶۴	۰/۱۳۰	-۰/۱۸۱	-۱/۴۹۳	۰/۰۲۲
هوش فرهنگی رفتاری	-۱/۵۱۲	۰/۰۹۰	-۰/۴۹۵	-۱۶/۸۴۳	۰/۰۰۱

$$R^2 = ۰/۴۳۵; F = ۴۵۸/۳۰۸^{**} \text{ تعدیل شده: } R^2 = ۰/۴۳۱; R = ۰/۶۵۷$$

**معنادار در سطح ۰/۰۱

جدول ۷- گزارش رگرسیون چندگانه به روش همزمان «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس سبک های هویتی و هوش فرهنگی را نشان می دهد. سبک های هویتی و هوش فرهنگی با هم می توانند ۴۳/۱ درصد از واریانس «اعتیاد به تلفن همراه» را تبیین می کنند. از بین متغیرهای پیش بین ضریب بتا هویت اطلاعاتی ضریب بتا (-۰/۸۰۹) آن بیش از سایر متغیرهای پیش بین بود. این نشان می دهد هویت اطلاعاتی به صورت منفی نقش مهمی در پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه دانش آموزان دارد.

فرضیه فرعی اول: هوش فرهنگی، اعتیاد به تلفن همراه را پیش بینی می کنند.

جدول ۸- نتایج ضریب همبستگی پیرسون هوش فرهنگی با اعتیاد به تلفن همراه

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- هوش فراشناختی	۱						
۲- هوش شناختی	۰/۸۶۹**	۱					

^۱. variance inflation factor

^۲. tolerance

۳-هوش انگیزشی	۰/۷۵۳**	۰/۷۲۰**	۱		
۴-هوش رفتاری	۰/۷۰۵**	۰/۶۸۲**	۰/۷۱۳**	۱	
۵-خلاقیت زدایی	-۰/۷۲۲**	-۰/۷۲۳**	-۰/۷۲۵**	-۰/۶۸۹**	۱
۶-میل گرایی	-۰/۴۸۶**	-۰/۵۰۲**	-۰/۵۱۰**	-۰/۷۸۰**	۰/۷۸۵**
۷-احساس تنهایی	-۰/۴۸۴**	-۰/۴۸۵**	-۰/۵۲۱**	-۰/۸۰۳**	۰/۶۷۳**
					۰/۸۳۵**
					۱

**۰/۰۱P≤

جدول ۸- خلاصه نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون هوش فرهنگی با اعتیاد به تلفن همراه را نشان می‌دهد که نتایج نشان داد که بین ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه منفی و معنی دار وجود دارد. به این صورت که با افزایش نمرات هوش فرهنگی در دانش آموزان، گرایش اعتیاد گونه آنها به تلفن همراه کاهش پیدا می‌کند و بر عکس کسانی که اعتیاد به تلفن همراه بالاتری دارند نمرات پایین تری در هوش فرهنگی کسب می‌کنند. در ادامه برای بررسی پیش بینی «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۴-۹ گزارش شده است.

جدول ۹- گزارش ضرایب رگرسیون استاندارد و غیر استاندارد «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری)

متغیر	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		معنی داری
	B	انحراف معیار	ضریب بتا (β)	t	
ثابت (Constant)	۷۳/۷۰۸	۱/۵۰۵	-	۴۸/۹۷۸	۰/۰۰۱
هوش فرهنگی فراشناختی	-۰/۷۶۶	۰/۳۳۶	-۰/۳۰۴	۱/۲۸۱	۰/۰۲۳
هوش فرهنگی شناختی	-۱/۳۵۱	۰/۳۶۳	-۰/۴۶۷	-۳/۷۱۹	۰/۰۰۱
هوش فرهنگی انگیزشی	-۰/۷۴۰	۰/۱۷۸	-۰/۲۱۲	-۴/۱۴۸	۰/۰۰۱
هوش فرهنگی رفتاری	-۱/۶۰۹	۰/۱۴۵	-۰/۵۲۷	-۱۱/۱۳۲	۰/۰۰۱

$$R^2 = ۰/۶۶۷؛ F = ۱۷۵/۶۳۰**؛ R^2 = ۰/۶۷۱؛ R = ۰/۸۱۹$$

**معنادار در سطح ۰/۰۱

جدول ۹- گزارش رگرسیون چندگانه به روش همزمان «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) را نشان می‌دهد. ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) می‌توانند ۶۷/۱ درصد از واریانس «اعتیاد به تلفن همراه» را تبیین می‌کنند. از بین متغیرهای پیش بین ضریب بتا هوش فرهنگی رفتاری ضریب بتا (-۰/۵۲۷) آن بیش از سایر متغیرهای پیش بین بود. این نشان می‌دهد هوش فرهنگی رفتاری به صورت منفی نقش مهمی در پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه دانش آموزان دارد.

فرضیه فرعی دوم: سبک‌های هویتی، اعتیاد به تلفن همراه را پیش بینی می‌کنند.

جدول ۱۰- نتایج ضریب همبستگی پیرسون سبک‌های هویتی با اعتیاد به تلفن همراه

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- هویت اطلاعاتی	۱						
۲- هویت هنجاری	۰/۷۷۷**	۱					
۳- هویت سردرگم-اجتنابی	-۰/۶۱۳**	-۰/۶۷۹**	۱				
۴- تعهد	۰/۷۷۳**	۰/۷۶۷**	-۰/۶۱۰**	۱			
۵- خلاقیت زدایی	-۰/۷۲۳**	-۰/۷۹۰**	۰/۷۸۳**	-۰/۸۳۰**	۱		
۶- میل گرایی	-۰/۵۰۲**	-۰/۵۳۹**	۰/۶۳۴**	-۰/۶۸۵**	۰/۷۵۸**	۱	

۱	۰/۸۳۵**	۰/۶۷۳**	-۰/۶۰۴**	۰/۵۲۷**	-۰/۴۸۰**	-۰/۴۴۳**	۷- احساس تنهایی
---	---------	---------	----------	---------	----------	----------	-----------------

$P \leq 0.01$ **

جدول ۱۰- خلاصه نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون سبک‌های هویتی با اعتیاد به تلفن همراه را نشان می‌دهد که نتایج نشان داد که بین ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد) با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه معنی‌دار وجود دارد. به این صورت که بین هویت اطلاعاتی، هنجاری تعهد با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. بین هویت اجتنابی- سردرگم با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت که با افزایش نمرات هویت اطلاعاتی، هنجاری و تعهد گرایش اعتیاد گونه به تلفن همراه در دانش‌آموزان کاهش پیدا می‌کند، در حالی که با کاهش هویت اجتنابی- سردرگم شاهد کاهش نمرات اعتیاد به تلفن همراه می‌باشیم. در ادامه برای بررسی پیش بینی «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد) از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۱۱- گزارش شده است.

جدول ۱۱- گزارش ضرایب رگرسیون استاندارد و غیر استاندارد «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد)

متغیرهای پیش بین	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		t	معنی داری
	B	انحراف معیار	ضریب بتا (β)	ضرایب استاندارد		
ثابت (Constant)	۶۲/۳۱۵	۲/۱۹۱	-	-	۲۸/۴۴۶	۰/۰۰۱
هویت اطلاعاتی	-۰/۸۹۵	۰/۱۱۹	-۰/۸۲۲	-۰/۸۲۲	-۷/۵۲۹	۰/۰۰۱
هویت هنجاری	-۱/۱۶۸	۰/۱۵۳	-۰/۸۷۵	-۰/۸۷۵	-۷/۶۲۶	۰/۰۰۱
هویت اجتنابی- سردرگم	۰/۲۷۵	۰/۰۳۴	۰/۲۹۲	۰/۲۹۲	۸/۲۰۴	۰/۰۰۱
تعهد	-۰/۷۱۰	۰/۰۴۶	-۰/۶۰۱	-۰/۶۰۱	-۱۵/۴۲۹	۰/۰۰۱

$$R^2 = 0.803; F = 356.703^{**}; R^2 = 0.805; R = 0.897$$

**معنادار در سطح ۰/۰۱

جدول ۱۱- گزارش رگرسیون چندگانه به روش همزمان «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد) را نشان می‌دهد. ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد) می‌توانند ۵۸۰ درصد از واریانس «اعتیاد به تلفن همراه» را تبیین می‌کند. از بین متغیرهای پیش بین ضریب بتا هویت هنجاری (-۰/۸۷۵) و اطلاعاتی (-۰/۸۲۲) آن بیش از سایر متغیرهای پیش بین بود. این نشان می‌دهد هویت هنجاری و اطلاعاتی به صورت منفی نقش مهمی در پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه دانش‌آموزان دارد.

تبیین فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی: سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی، اعتیاد به تلفن همراه را پیش بینی می‌کنند.

بر اساس جدول ۸- نتایج گزارش رگرسیون چندگانه به روش همزمان «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی نشان داد که سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی با هم می‌توانند ۴۳/۱ درصد از واریانس «اعتیاد به تلفن همراه» را تبیین می‌کند. از بین متغیرهای پیش بین ضریب بتا هویت اطلاعاتی ضریب بتا (۰/۸۰۹-) آن بیش از سایر متغیرهای پیش بین بود. این نشان می‌دهد هویت اطلاعاتی به صورت منفی نقش مهمی در پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه دانش‌آموزان دارد. پژوهشی که نشان داده باشد سبک‌های هویت و هوش فرهنگی می‌توانند اعتیاد به تلفن همراه پیش بینی کنند یافت نشد، اما این نتایج به طور غیر مستقیم با پژوهش‌های حسین پور، عسگری و آیتی (۱۳۹۵)، جناآبادی (۱۳۹۵)، منشی، قاسمی مطلق، گواهی (۱۳۹۴)، الهیاری، حیدری و ژیان (۱۳۹۴)، سونی، آپادهایای و جاین (۲۰۱۷)، کوانگ-تسان و فو-یوان (۲۰۱۷)، چن، یان، تانگ، یانگ، ایسکای و هه (۲۰۱۶)، وان دروسن، بوله، هگنر و کومرز (۲۰۱۵) همسویی دارد.

در تبیین پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه بر اساس سبک‌های هویتی می‌توان گفت هویت نحوه‌ی برخورد با مسائل و مشکلات را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در سبک هویت سردرگم-اجتنابی، افراد همواره تلاش می‌کنند که از مواجهه با مسائل فردی، تعارضات و تصمیمات اجتناب کنند، بنابراین بیشتر احتمال دارد به جای حل منطقی مسائل از آن فرار کنند و استفاده افراطی و اعتیاد گونه از تلفن همراه را به عنوان یکی از راه‌های فرار برمی‌گزینند. ضعف در برقراری و نگهداری نظام‌های حمایت اجتماعی و فقدان صمیمیت، انعطاف‌پذیری و اعتماد به دیگران در روابط اجتماعی، مشکلات تحصیلی و اجتماعی از دیگر ویژگی‌های سبک هویت سردرگم-اجتنابی است که این ویژگی‌ها می‌تواند سبب کاهش روابط مستقیم و افزایش استفاده از تلفن همراه شود (برزونسکی، ۲۰۰۳). در حالیکه سبک تعهد هویت و اطلاعاتی به رفتارها و شیوه‌های ارتباط منطقی‌تر منتج می‌گردد. این افراد چون از توانایی‌های خود، آگاه هستند و اطلاعات زیادی از خویش و محیط خود دارند، لذا از کمترین استرس برخوردار بوده و با اعتماد به نفس و شیوه‌های منطقی تری ارتباط برقرار می‌کنند (لیوارجانی، نجارپور استادی، زعفرانچی زاده، اسمخانی اکبری نژاد، ۱۳۹۴) و بر خود کنترل دارند و از ابزارهایی چون تلفن همراه نیز در حد ضرورت استفاده می‌نمایند. رشد هویت و هویت‌های سالمی چون هویت هنجاری، اطلاعاتی و تعهد هویت، با دوام روابط بین فردی رابطه مستقیم دارد (آقاجانی و همکاران، ۱۳۸۷) و روابط بین فردی مناسب یک مانع در برابر اعتیاد به تلفن همراه است.

در تبیین پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه بر اساس هوش فرهنگی می‌توان گفت هوش فرهنگی به افراد کمک می‌کند که ارتباطات موثرتری را با دیگران داشته باشند (طولابی، خیری، صمدی، ۱۳۹۴) و این روابط موثر با دیگران سبب می‌شود فرد بیشتر وقت خود را به روابط مستقیم بپردازد و از ابزارهایی چون تلفن همراه استفاده افراطی و اعتیادگونه ننماید. فردی که داری هوش فرهنگی بالاست توانایی یادگیری در محیط فرهنگی جدید را دارد و از رویارویی با فرهنگ‌های جدید لذت می‌برد و آن را به فرو رفتن در لاک خود و استفاده افراطی از تلفن همراه ترجیح می‌دهد. کسی که هوش فرهنگی بالایی دارد بیشتر از آنکه از تنهایی و سرگرمی با تلفن همراه لذت ببرد، از بودن در محیط‌های فرهنگی متنوع احساس لذت و رضایت می‌کند. داشتن روابط اجتماعی گسترده مانع از اعتیاد به تلفن همراه می‌شود و هرچقدر هوش فرهنگی افزایش یابد، تعاملات اجتماعی فرد بیشتر می‌شود و در نتیجه اعتیاد به تلفن همراه کمتر می‌گردد. با توجه به آنچه گفته شد می‌توان این نتیجه را منطقی دانست که سبک‌های هویتی و هوش فرهنگی قادر به پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه باشد.

فرضیه فرعی اول: هوش فرهنگی، اعتیاد به تلفن همراه را پیش بینی می‌کنند.

نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. به این صورت که با افزایش نمرات هوش فرهنگی در دانش‌آموزان، گرایش اعتیاد گونه آنها به تلفن همراه کاهش پیدا می‌کند و بر عکس کسانی که اعتیاد به تلفن همراه بالاتری دارند نمرات پایین‌تری در هوش فرهنگی کسب می‌کنند. در ادامه برای بررسی پیش بینی «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) از رگرسیون چند متغیره استفاده شد که نتایج بر اساس جدول ۹- نشان داد که ابعاد هوش فرهنگی (فراشناختی، شناختی، انگیزشی و رفتاری) می‌توانند ۶۷/۱ درصد از واریانس «اعتیاد به تلفن همراه» را تبیین می‌کند. از بین متغیرهای پیش بین ضریب بتا هوش فرهنگی رفتاری ضریب بتا (۰/۵۲۷-) آن بیش از سایر متغیرهای پیش بین بود. این نشان می‌دهد هوش فرهنگی رفتاری به صورت منفی نقش مهمی در پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه دانش‌آموزان دارد. پژوهشی که نشان داده باشد هوش فرهنگی می‌تواند اعتیاد به تلفن همراه پیش بینی کنند یافت نشد، اما این نتایج به طور غیر مستقیم با پژوهش‌های حسین پور، عسگری و آیتی (۱۳۹۵)، جناآبادی (۱۳۹۵)، منشی، قاسمی مطلق، گواهی (۱۳۹۴)، الهیاری، حیدری و ژیان (۱۳۹۴)، سونی، آپادهایای و جاین (۲۰۱۷)، کوانگ-تسان و فو-یوان (۲۰۱۷)، چن، یان، تانگ، یانگ، ایسکای و هه (۲۰۱۶)، وان دروسن، بوله، هگنر و کومرز (۲۰۱۵) همسویی دارد.

می‌توان گفت هوش فرهنگی قابلیت یادگیری الگوهای جدید در تعاملات فرهنگی و ارائه پاسخ‌های رفتاری صحیح به این الگوهاست (ارلی و انگ، ۲۰۰۳) و باعث تقویت ارتباطات، درک متقابل و افزایش تفاهم بین افراد، کاهش مشکلات ادراکی و تعاملات اجتماعی می‌شود. هوش فرهنگی به افراد کمک می‌کند که ارتباطات موثرتری را با دیگران داشته باشند (طولابی، خیری، صمدی، ۱۳۹۴) و این روابط موثر با دیگران سبب می‌شود فرد بیشتر وقت خود را به روابط مستقیم بپردازد و از ابزارهایی چون تلفن همراه استفاده افراطی و اعتیادگونه ننماید. فردی که داری هوش فرهنگی بالاست توانایی یادگیری در محیط فرهنگی جدید را دارد و از رویارویی با فرهنگ‌های جدید لذت می‌برد و آن را به فرو رفتن در لاک خود و استفاده افراطی از تلفن همراه ترجیح می‌دهد. هوش فرهنگی همچنین بینش‌های فردی را در برمی‌گیرد که برای انطباق با موقعیت‌ها و تعاملات میان فرهنگی و حضور موفق در گروه‌های کاری چند فرهنگی مفید است (دنگ و گیبسون، ۲۰۰۸)، تمایل به بودن در محیط‌های چند فرهنگی و داشتن هوش فرهنگی با اعتیاد به تلفن همراه رابطه منفی دارد، زیرا لازمه‌ی اعتیاد به تلفن همراه دوری گزیدن از روابط با دیگران و گوشه‌گیری است و کسی که هوش فرهنگی بالایی دارد بیشتر از آنکه از تنهایی و سرگرمی با تلفن همراه لذت ببرد، از بودن در محیط‌های فرهنگی متنوع احساس لذت و رضایت می‌کند. داشتن روابط اجتماعی گسترده مانع از اعتیاد به تلفن همراه می‌شود و هرچقدر هوش فرهنگی افزایش یابد، تعاملات اجتماعی فرد بیشتر می‌شود و در نتیجه اعتیاد به تلفن همراه کمتر می‌گردد. هوش فرهنگی توانایی فرد برای تطبیق با ارزش‌ها، سنت‌ها و آداب و رسوم متفاوت از آنچه در زمینه فرهنگی خود به آن عادت کرده است (ملائی، پورکریمی، احمدزاده، ۱۳۹۵)، فرد دارای هوش فرهنگی به دلیل این توانایی قدرت سازگاری بالایی دارد که به او کمک می‌کند ارتباطات موثری را برقرار کند و روابط رودرو و مستقیم موفقی داشته باشد و به روابط غیرمستقیم و از طریق تلفن همراه وابسته نشود. با توجه به آنچه گفته شد می‌توان این نتیجه را منطقی دانست که هوش فرهنگی قادر به پیش‌بینی اعتیاد به تلفن همراه باشد.

فرضیه فرعی دوم: سبک‌های هویتی، اعتیاد به تلفن همراه را پیش‌بینی می‌کنند.

نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد) با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه معنی‌دار وجود دارد. به این صورت که بین هویت اطلاعاتی، هنجاری تعهد با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. بین هویت اجتنابی- سردرگم با ابعاد اعتیاد به تلفن همراه (خلاقیت زدایی، میل گرایی و احساس تنهایی) در سطح ۰/۰۱ رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت که با افزایش نمرات هویت اطلاعاتی، هنجاری و تعهد گرایش اعتیاد گونه به تلفن همراه در دانش‌آموزان کاهش پیدا می‌کند، در حالی که با کاهش هویت اجتنابی- سردرگم شاهد کاهش نمرات اعتیاد به تلفن همراه می‌باشیم. در ادامه برای بررسی پیش‌بینی «اعتیاد به تلفن همراه» بر اساس ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد) از رگرسیون چند متغیره استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱۱- نشان داد که ابعاد سبک‌های هویتی (هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم-اجتنابی و تعهد) می‌توانند ۵۸ درصد از واریانس «اعتیاد به تلفن همراه» را تبیین می‌کند. از بین متغیرهای پیش بین ضریب بتا هویت هنجاری (-۰/۸۷۵) و اطلاعاتی (-۰/۸۲۲) آن بیش از سایر متغیرهای پیش بین بود. این نشان می‌دهد هویت هنجاری و اطلاعاتی به صورت منفی نقش مهمی در پیش‌بینی اعتیاد به تلفن همراه دانش‌آموزان دارد. پژوهشی که نشان داده باشد سبک‌های هویتی می‌توانند اعتیاد به تلفن همراه پیش‌بینی کنند یافت نشد، اما این نتایج به طور غیر مستقیم با پژوهش‌های حسین پور، عسگری و آیتی (۱۳۹۵)، جناب‌آبادی (۱۳۹۵)، منشئی، قاسمی مطلق، گواهی (۱۳۹۴)، اللهیاری، حیدری و ژیان (۱۳۹۴)، سونی، آپادهایای و جاین (۲۰۱۷)، کوانگ-تسان و فو-یوان (۲۰۱۷)، چن، یان، تانگ، یانگ، ایسکای و هه (۲۰۱۶)، وان دروسن، بوله، هگنر و کومرز (۲۰۱۵) همسویی دارد.

می‌توان گفت هویت به مثابه یک چارچوب مرجع است که فرد به منظور تفسیر تجارب شخصی و گفتگو درباره معنا، هدف و جهت‌گیری زندگی خود از آن استفاده می‌کند (برزونسکی، ۲۰۰۳) و نحوه‌ی برخورد با مسائل و مشکلات را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در سبک هویت سردرگم-اجتنابی، افراد همواره تلاش می‌کنند که از مواجهه با مسائل فردی، تعارضات و تصمیمات اجتناب کنند، بنابراین بیشتر احتمال دارد به جای حل منطقی مسائل از آن فرار کنند و استفاده افراطی و اعتیاد گونه از تلفن همراه را به عنوان یکی از راه‌های فرار برمی‌گزینند. فرد دارای سبک هویت سردرگم-اجتنابی، بیشتر از سایرین از شیوه‌های ناسالمی چون استفاده افراطی از تلفن همراه استفاده می‌کند. سبک هویت سردرگم-اجتنابی با انتظارات پایین موفقیت و دست زدن به رفتارهای ناسالم چون اعتیاد به تلفن همراه مرتبط است. هویت سردرگم-اجتنابی به عنوان سازه‌ای در دوران نوجوانی و جوانی تاثیر نیرومندی بر انطباق با محیط اجتماعی دارد. افراد با سبک هویت سردرگم-اجتنابی در بسیاری از مواقع هیجان مدار و تکانشی رفتار نموده و تا حد ممکن سعی در اجتناب از پرداختن به موضوعات هویت و تصمیم‌گیری دارند. در موقعیتهای تصمیم‌گیری و در مواجهه با شرایط دشوار، آنها ضمن اطمینان کمی که به توانایی شناختی خود دارند، معمولاً از آن فرار می‌کنند و بیشتر از شیوه‌های ناسالمی چون استفاده افراط گونه از تلفن همراه بهره می‌گیرند. همچنین این افراد دارای سطح پایین خودآگاهی، حرمت نفس و پایداری شناختی هستند که در نتیجه از روابط مستقیم گریزانند و روابط از طریق تلفن همراه را جایگزین آن می‌کنند. ضعف در

برقراری و نگهداری نظام‌های حمایت اجتماعی و فقدان صمیمیت، انعطاف‌پذیری و اعتماد به دیگران در روابط اجتماعی، مشکلات تحصیلی و اجتماعی از دیگر ویژگی‌های سبک هویت سردرگم-اجتنابی است که این ویژگی‌ها می‌تواند سبب کاهش روابط مستقیم و افزایش استفاده از تلفن همراه شود (برزونسکی، ۲۰۰۳). در حالیکه سبک تعهد هویت و اطلاعاتی به رفتارها و شیوه‌های ارتباط منطقی‌تر منتج می‌گردد. این افراد چون از توانایی‌های خود، آگاه هستند و اطلاعات زیادی از خویش و محیط خود دارند، لذا از کمترین استرس برخوردار بوده و با اعتماد به نفس و شیوه‌های منطقی تری ارتباط برقرار می‌کنند (لیوارجانی، نجارپور استادی، زعفرانچی زاده، اسمخانی اکبری نژاد، ۱۳۹۴) و بر خود کنترل دارند و از ابزارهایی چون تلفن همراه نیز در حد ضرورت استفاده می‌نمایند. رشد هویت و هویت‌های سالمی چون هویت هنجاری، اطلاعاتی و تعهد هویت، با دوام روابط بین فردی رابطه مستقیم دارد (آقاجانی و همکاران، ۱۳۸۷) و روابط بین فردی مناسب یک مانع در برابر اعتیاد به تلفن همراه است. بنابراینچه گفته شد منطقی به نظر می‌رسد که سبک‌های هویتی، قادر به پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه در دانش‌آموزان باشد.

محدودیت‌های پژوهش

- ۱- این پژوهش محدود به دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه ناحیه ۱ شهر کرج بود، از اینرو باید در تعمیم نتایج به دانش‌آموزان دختر و پایه‌ها و مقاطع دیگر و دیگر شهرها محتاط بود.
- ۲- طولانی بودن پرسشنامه‌ها به طولانی شدن روند جمع‌آوری اطلاعات منجر شد و تکمیل پرسشنامه‌ها کمی زمانبر بود.
- ۳- از آنجایی که ابزار پژوهش به پرسشنامه محدود بود، ممکن است آزمودنی‌ها با بی دقتی و یا سوگیری به پرسشنامه‌ها پاسخ داده باشند و نتایج تحت تاثیر این مسائل تغییر کرده باشد.
- ۴- کسب مجوز از اداره آموزش و پرورش و جلب رضایت مدیران و معلمان برای همکاری با پژوهشگر کمی دشوار بود؛ وجود قوانین و شرایط در مدارس و محدود نمودن محقق در توزیع و توضیح پرسشنامه‌ها کار را با مشکل روبه رو ساخت.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- پیشنهاد می‌شود که در مطالعات بعدی، پژوهشی مشابه در دیگر شهرها و دیگر مقاطع تحصیلی و همچنین سایر نمونه‌ها از جمله دانشجویان بررسی گردد. مطلوب است پژوهشی مشابه در میان دختران و با هدف مقایسه دو جنس انجام شود.
- ۲- در پژوهش‌های آتی در صورت امکان جهت کسب اطلاعات جامع تر و علمی تر، در صورت امکان از ابزارهای دیگری مانند مشاهده و مصاحبه نیز استفاده گردد.
- ۳- در پژوهش‌های آینده به پیش بینی اعتیاد به تلفن همراه بر اساس تاب‌آوری، هوش معنوی، هوش اجتماعی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، اهداف پیشرفت، امید به زندگی، معنای زندگی، رضایت از زندگی، استرس و اضطراب، موفقیت تحصیلی، اضطراب امتحان، درگیری تحصیلی، ویژگی‌های شخصیتی و... نیز پرداخته شود.

پیشنهادهای کاربردی

- ۱- پیشنهاد می‌گردد، مسئولین مدارس در برنامه‌های آموزشی خود، جایگاه ویژه‌ای را برای تقویت هوش فرهنگی در نظر بگیرند و با بهره‌گیری از آموزش‌های رسمی و غیر رسمی در جهت بهبود هوش فرهنگی برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام دهند.
- ۲- پیشنهاد می‌شود در جلسات اولیا و مربیان بر مبحث هویت‌یابی فرزندان نیز تاکید شود و از روانشناسان برای آگاهی والدین با سبک‌های مختلف هویت استفاده گردد تا با دیدی بازتر به فرزندان خود در هویت‌یابی مناسب کمک کنند.
- ۳- پیشنهاد می‌شود مدارس تنها به آموزش مواد درسی اکتفا نکنند و به منظور پیشگیری از اعتیاد به تلفن همراه در دانش‌آموزان کارگاه‌هایی با محوریت رشد هوش فرهنگی و هویت‌یابی مناسب برای دانش‌آموزان برگزار نمایند.

منابع و مراجع

- [۱] منشئی، غلامرضا؛ قاسمی مطلق، مهدی؛ و گواهی، فریبا. (۱۳۹۴). رابطه احساس تنهایی و شیوه‌های فرزندپروری با اعتیاد به تلفن همراه در دانشجویان. *فصلنامه پژوهش‌نامه تربیتی*، ۱۱(۴۵): ۱۰۱-۱۱۲.
- [2] Tan, A. (2006). Cell phone addiction at FMS Franklin Middle School. *Franklin Middle School Newspaper*, 1, 4-7.
- [3] De-Sola, J., Talledo, H., Rubio, G., & de Fonseca, F. R. (2017). Development of a Mobile Phone addiction craving scale and its Validation in a spanish adult Population. *Frontiers in Psychiatry*, 8.
- [4] Xu, J. (2017). Research on the Relationship among Phone Addiction, Social Anxiety and Loneliness in High School Students. *Open Journal of Social Sciences*, 5(06), 18.
- [5] Lee, J. E., Jang, S. I., Ju, Y. J., Kim, W., Lee, H. J., & Park, E. C. (2017). Relationship between Mobile Phone Addiction and the Incidence of Poor and Short Sleep among Korean Adolescents: a Longitudinal Study of the Korean Children & Youth Panel Survey. *Journal of Korean Medical Science*, 32(7), 1166-1172.
- [6] Ogaji, I. J., Okoyeukwu, P. C., Wanjiku, I. W., Osiro, E. A., & Ogutu, D. A. (2017). Pattern of use of social media networking by Pharmacy students of Kenyatta university, Nairobi, Kenya. *Computers in Human Behavior*, 66, 211-216.
- [۷] سواری، کریم. (۱۳۹۳). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه اعتیاد به تلفن همراه. *فصلنامه اندازه گیری تربیتی*، ۱۵(۵): ۱۴۲-۱۲۵.
- [۸] نیازی، محسن؛ قندی، فرشته؛ سامانی نژاد، محمد جواد. (۱۳۹۱). تبیین عوامل مؤثر بر اعتیاد به تلفن همراه در بین دانش‌آموزان. *فصلنامه خانواده و پژوهش*، ۹(۲): ۲۱۱-۱۸۱.
- [9] Jiang, Z., & Zhao, X. (2017). Brain behavioral systems, self-control and problematic mobile phone use: The moderating role of gender and history of use. *Personality and Individual Differences*, 106, 111-116.
- [10] Berzonsky, M.D., Nurmi, J.E., Kinney, A, & Tammi, K. (2004). Identity processing orientation and cognitive and behavioral strategies: similarities and difference.
- [11] Ang, S., & Dyne, L. V. (2007). *Inc Conceptualization of cultural Intelligence*, In Soon Ang. New york: M. E. Sharpe.
- [12] Ang, S., Van Dyne, L., Koh, C., Ng, K. Y., Templer, K. J., Tay, C., & Chandrasekar, N. A. (2007). Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. *Management and organization review*, 3(3), 335-371.
- [۱۳] احمدی، علی اکبر؛ صفرزاده، حسین؛ حضوری، محمدجواد؛ و دهنوی، فریبا. (۱۳۹۲). نقش هوش فرهنگی مدیران در توان حل تعارض کارکنان. *دو فصلنامه شناخت اجتماعی*، ۲(۳): ۱۱۷-۱۰۱.
- [14] Van Dyne, L., Ang, S., & Livermore, D. (2009). Cultural intelligence: A pathway for leading in a rapidly globalizing world, In K.M. -Hannum. B. McFeeters, & L. Booyesen (Eds.), *Leadership across differences: Cases and perspectives*. San Francisco, CQ: Pfeiffer.
- [15] Berzonsky, M. D., Soenens, B., Luyckx, K., Smits, I., Papini, D. R., & Goossens, L. (2013). Development and validation of the revised Identity Style Inventory (ISI-5): factor structure, reliability, and validity. *Psychol. Assess.* 25, 893-904.
- [16] Ang, S., Van Dyne, L., Koh, C., Ng, K. Y., Templer, K. J., Tay, C., & Chandrasekar, N. A. (2007). Cultural intelligence: Its measurement and effects on cultural judgment and decision making, cultural adaptation and task performance. *Management and organization review*, 3(3), 335-371.
- [17] Ang, S., & Dyne, L. V. (2007). *Inc Conceptualization of cultural Intelligence*, In Soon Ang. New york: M. E. Sharpe.
- [۱۸] قدم پور، عزت الله؛ مهرداد، حسین؛ و جعفری، حسنعلی. (۱۳۹۰). بررسی رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی و هوش فرهنگی کارکنان سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۲(۱): ۸۱-۱۰۱.